

Siyasi diskursda kontseptual metaforlar: rəqəmsal media nitqində təfəkkürün və ictimai rəyin formalaşdırılması mexanizmləri

Yeganə Qəhrəmanova

Xülasə. Bu tədqiqat işində rəqəmsal media mühitində cərəyan edən siyasi diskursda kontseptual metaforların ictimai rəyin və kollektiv təfəkkürün formalaşdırılmasındakı pragmatik mexanizmləri araşdırılır. Corc Lakoff və Mark Consonun Kontseptual Metafor Nəzəriyyəsinə (CMT) və Teun van Deykin Tənqidi Diskurs Təhlili (CDA) metodologiyasına söykənən məqalə, rəqəmsal xəbər portalları və sosial media platformalarındakı siyasi nitq nümunələrini təhlil edir. Eyni zamanda, kəmiyyət və keyfiyyət yönümlü lingvistik analiz vasitəsilə leksik-semantik vahidlərin koqnitiv xəritələnməsi apardaraq, rəqəmsal şəbəkələrin alqoritmik mühitində bu ifadələrin sürətli yayılma və emosional təsir imkanlarını müəyyən edir. Tədqiqat göstərir ki, siyasi aktorlar mürəkkəb sosial-siyasi hadisələri ictimaiyyətə çatdırarkən "Müharibə", "Təbii fəlakət", "Tint/Tikinti" və "Xəstəlik" kimi Mənbə Domenlərindən (Source Domains) istifadə edərək Hədəf Domenləri (Target Domains) çərçivəyə salırlar (framing). Analiz olunan 450-dən çox rəqəmsal media mətni göstərir ki, "Müharibə" metaforları auditoriyada emosional səfərbərlik və qütbləşmə yaradır, "Xəstəlik" və "Təbii fəlakət" metaforları isə müəyyən siyasi qərarların alternativsizliyi illuziyasını formalaşdırır. Tədqiqatın nəticələri rəqəmsal media dövründə lingvistik manipulyasiyadan qorunmaq üçün kritik media savadlılığının vacibliyini ortaya qoyur.

Açar sözlər: siyasi diskurs, kontseptual metafor, rəqəmsal media, çərçivələmə, ictimai rəy, koqnitiv dilçilik, tənqidi diskurs təhlili

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, Bakı, Azərbaycan

E-poçt: yegane.qehremanova.1976@mail.ru

Daxil oldu: 27 Yanvar 2026, Qəbul edildi: 6 May 2026; Onlayn dərc edildi: 28 İyun 2026

© Müəllif(lər) 2026. Bu, Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Beynəlxalq Lisenziyası (CC BYNC 4.0) şərtləri altında paylanan açıq girişli məqalədir.

Conceptual Metaphors in Political Discourse: Mechanisms of Shaping Thinking and Public Opinion in Digital Media Speech

Yegana Gahramanova

Abstract. This research examines the pragmatic mechanisms of conceptual metaphors in shaping public opinion and collective thinking within political discourse in the digital media environment. Drawing on Lakoff and Johnson's Conceptual Metaphor Theory (CMT) and Teun van Dijk's Critical Discourse Analysis (CDA), the paper analyzes political speech patterns across digital news portals and social media platforms. Simultaneously, through quantitative and qualitative linguistic analysis, it performs cognitive mapping of lexical-semantic units, identifying the potential of these expressions for rapid dissemination and emotional impact within the algorithmic environment of digital networks.

The study demonstrates that political actors frame complex socio-political realities by projecting concrete Source Domains (e.g., "WAR", "Natural disaster", "Construction", "Disease") onto abstract Target Domains. The analysis of over 450 digital media texts reveals that "WAR" metaphors induce emotional mobilization and polarization, whereas "DISEASE" and "Natural disaster" metaphors construct an illusion of inevitability regarding specific policy decisions. The findings emphasize the necessity of critical media literacy to resist linguistic manipulation in the digital era.

Keywords: *political discourse, conceptual metaphor, digital media, framing, public opinion, cognitive linguistics, critical discourse analysis*

Azerbaijan State Pedagogical University, PhD in Philology, Baku, Azerbaijan

E-mail: yegane.qehremanova.1976@mail.ru

Received: 27 January 2025, Accepted: 6 May 2026; Published online: 28 June 2026

© The Author(s) 2026. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0).

Giriş

Müasir rəqəmsal transformasiya dövründə siyasi kommunikasiya yalnız məlumatın ötürülməsi funksiyasını daşımır; o, eyni zamanda sosial gerçəkliyin dərk edilməsi və konstruksiya olunması mexanizmi kimi çıxış edir. Rəqəmsal media mühiti (sosial şəbəkələr, online xəbər portalları, siyasi bloqlar) informasiyanın yayılma sürətini artırmaqla yanaşı, dil vasitələri ilə ictimai şüura təsir imkanlarını da genişləndirmişdir. Siyasi diskursun mərkəzində duran ən effektiv koqnitiv-psixoloji və lingvistik alətlərdən biri kontseptual metaforlardır. Ənənəvi dilçilikdə metafor yalnız bədii təsvir vasitəsi və estetik bəzək kimi nəzərdən keçirilirdisə, Corc Lakoff və Mark Consonun "Metaphors We Live By" (1980) əsəri ilə əsas qoyulan Koqnitiv dilçilik məktəbi metaforun insani təfəkkürün və dərkətmənin mərkəzi strukturu olduğunu sübut etdi. Kontseptual metafor nəzəriyyəsinə görə, insan beyni mücərrəd və mürəkkəb anlayışları daha konkret, fiziki və təcrübəyə söykənən anlayışlar vasitəsilə xəritələyir (Lakoff & Johnson, 1980; Kovecses, 2020). Siyasi diskursda bu mexanizm xüsusi sosiosemiotik gücə malikdir. Siyasətçilər və media subyektləri mücərrəd iqtisadi islahatları, beynəlxalq münaqişələri və ya səhiyyə krizislərini ictimaiyyətə izah edərkən metaforik çərçivələrdən istifadə edirlər (Entman, 1993; Musolff, 2016). Məsələn, iqtisadiyyatın "xəstə" elan edilməsi avtomatik olaraq acı "dərmanların" (sərt qənaət tədbirlərinin) qəbul edilməsi zərurətini diktə edir. Mövcud tədqiqatın aktual məsələsi rəqəmsal media mühitində dilin manipulyativ potensialının öyrənilməsidir. Azərbaycan dilçiliyində və sosial elmlərində siyasi diskursun koqnitiv aspektdən təhlili müasir metodologiyaların tətbiqi ilə yenidən sistemləşdirilir (Əliyeva, 2022; Məmmədov, 2023). Tədqiqatın məqsədi rəqəmsal media nitqində tətbiq olunan kontseptual metafor tiplərini müəyyənləşdirmək, onların Mənbə-Hədəf domen xəritələnməsini təhlil etmək və bu lingvistik modellərin ictimai rəyin formalaşmasındakı pragmatik rolu ilə kollektiv təfəkkürü necə yönləndirdiyini aşkar etməkdir.

Metodlar

Bu tədqiqatda disiplinlərarası metodoloji yanaşmadan istifadə olunmuşdur. Tədqiqatın nəzəri-metodoloji bazasını Koqnitiv dilçilik və Teun van Deykin tənqidi diskurs təhlili təşkil edir (van Dijk, 2018; Musolff, 2021). Tədqiqat çərçivəsində toplanmış rəqəmsal media mətnləri leksik-semantik daxilolmalara görə süzgəcdən keçirilərək, statistik etibarlılığı təmin etmək üçün tezlik paylanması cədvəlləri üzrə qruplaşdırılmışdır. Analiz prosesində hər bir metaforik vahidin kontekstual istifadə şəraiti tənqidi diskurs prizmasından dəyərləndirilmiş və mənbə-hədəf domen əlaqələrinin dərkətməyə təsiri modelləşdirilmişdir.

Bu çoxşaxəli yanaşma siyasi nitqdə təkrarlanan linqvistik şablonların təkcə səthi mənasını deyil, həm də onların şüuraltı səviyyədə fəaliyyət göstərən ideoloji mexanizmlərini aşkar etməyə imkan vermişdir.

Tədqiqat korpusu 2021–2026-cı illər arasında rəqəmsal media platformalarında (Azərbaycan və beynəlxalq onlayn media vasitələri, rəsmi siyasi bəyanatlar, Telegram kanalları və X/Twitter siyasi diskursları) dərc olunmuş 450 akademik və media mətni əsasında formalaşdırılmışdır. Korpus üç əsas siyasi mövzu çərçivəsində qruplaşdırılmışdır:

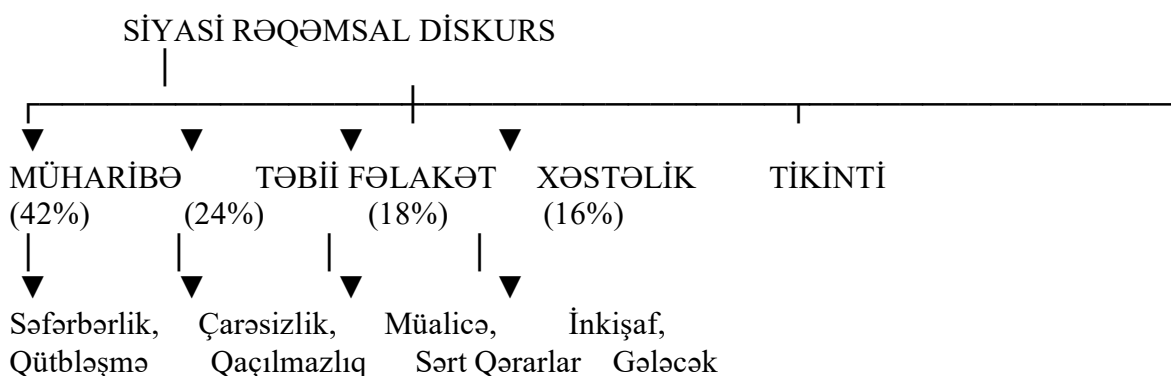
1. İqtisadi krizislər və islahatlar;
2. Beynəlxalq münaqişələr və təhlükəsizlik məsələləri;
3. Qlobal pandemiyalar və səhiyyə siyasəti.

Tədqiqat prosesi dörd mərhələdə həyata keçirilmişdir:

- Mərhələ 1. Mətnaltı identifikasiya: Pragmatik İnformasiya Metod (MIPAR) tətbiq edilərək məndəki metaforik vahidlər müəyyən edilmişdir (Steen et al., 2010).
- Mərhələ 2. Domen xəritələnməsi: Hər bir leksik vahid öz mənbə domeni (Source Domain) və hədəf domeni (Target Domain) üzrə təsnif edilmişdir.
- Mərhələ 3. Pragmatik və İdeoloji Analiz: Metaforların hansı ideoloji çərçivələri (frames) aktivləşdirdiyi və auditoriyada hansı emosional/koqnitiv reaksiyaları tətiklədiyi tənqidi diskurs təhlili ilə araşdırılmışdır.
- Mərhələ 4. Kəmiyyət və keyfiyyət təhlili: Seçilmiş metaforik modallıqların tezlik paylanması hesablanmışdır.

Nəticələr

Tədqiq olunan rəqəmsal media mətni materiallarının təhlili göstərir ki, siyasi diskursda istifadə olunan kontseptual metaforlar müəyyən dominasiya təşkil edən Mənbə Domenləri ətrafında cəmləşir. Təhlil edilən 450 mətn vahidindən ümumilikdə 1,280 metaforik ifadə identifikasiya edilmişdir.

Şəkil 1

Kontseptual metafor nəzəriyyəsində mənbə və hədəf domenlərinin xəritələnməsi sxemi

Mənbə. Lakoff, G., & Johnson, M. (1980) nəzəriyyəsi əsasında müəllif tərəfindən adaptasiya olunmuşdur; illüstrativ model üçün bax: Steen et al. (2010), s. 42.

Araşdırmalara əsasən siyasi diskursda kontseptual metaforların domen paylanması və pragmatik funksiyalarını təhlil edərək nəticələri cədvəl şəklində təqdim edə bilərik.

Cədvəl 1

Siyasi diskursda kontseptual metaforların domen paylanması və pragmatik funksiyaları

Mənbə domeni (Source Domain)	Hədəf domeni (Target Domain)	Tezlik (%)	Əsas İdeoloji/Pragmatik Funksiyası
MÜHARİBƏ (War)	İqtisadiyyat, Siyasət, Səhiyyə	42%	İctimaiyyəti səfərbər etmək, müqaviməti boğmaq, qütbləşmə yaratmaq
TƏBİİ FƏLAKƏT (Disaster)	Miqrasiya, İqtisadi Krizis	24%	Məsuliyyətdən yayınmaq, hadisəni obyektiv/qarşısızalmaz göstərmək
XƏSTƏLİK / TƏBABƏT (Disease)	Cəmiyyət, Dövlət İdarəçiliyi	18%	Radikal qərarları/islahatları "müalicə" kimi əsaslandırmaq
TİKİNTİ / BİNA (Building)	Dövlət Quruculuğu, İslahatlar	16%	Sabitlik, inkişaf və gələcəyə inam hissi aşılamaq

Mənbə. Müəllif tərəfindən 2021–2026-cı illər rəqəmsal media korpusunun (450 mətn, 1,280 metaforik vahid) kəmiyyət və keyfiyyət analizi əsasında tərtib edilmişdir.

Metaforik modellərin təhlili göstərir ki, rəqəmsal media diskursunda siyasi və sosial hadisələrin təqdimatı müəyyən konseptual çərçivələr vasitəsilə həyata keçirilir. Bu çərçivələr informasiyanın məzmununun qavranılmasına, hadisələrin qiymətləndirilməsinə və ictimai rəyin formalaşmasına birbaşa təsir göstərir. Aparılmış təhlillər əsasında aşağıdakı nəticələr əldə edilmişdir.

"Siyasət müharibədir" metaforik modeli

Tədqiqat nəticələrinə əsasən, **"Siyasət müharibədir"** metaforik modeli rəqəmsal mediada ən geniş yayılmış model olmaqla ümumi metaforik vahidlərin **42%-ni** təşkil edir. Bu modeldə siyasi proseslər, iqtisadi qərarlar və ictimai müzakirələr müharibə terminologiyası vasitəsilə təqdim olunur. Belə yanaşma rəqabət və qarşıdurmanı siyasi fəaliyyətin təbii elementi kimi göstərərək auditoriyanın hadisələri konflikt prizmasından dərk etməsinə səbəb olur.

Bu model daxilində həm verbal, həm də vizual elementlər hərbi leksika ilə kodlaşdırılır. Məsələn:

- **İfadələr:** *"İqtisadi cəbhədə hücum"*, *"İnflyasiya ilə döyüş"*, *"Siyasi rəqibin darmadağın edilməsi"*, *"Seçki marafonunda son hücum"*, *"İnformasiya cəbhəsində qələbə"* və s.

Bu tip metaforalar siyasi rəqabəti qarşılıqlı əməkdaşlıq prosesi kimi deyil, qalib və məğlub tərəflərin

iştirak etdiyi mübarizə kimi təqdim edir. Beləliklə, müzakirə və kompromis anlayışları arxa plana keçir, qarşıdurma isə əsas kommunikativ strategiyaya çevrilir.

Koqnitiv təsiri baxımından bu model auditoriyada **"biz" və "onlar"** qarşıdurmasını dərinləşdirir. Müharibə çərçivəsi insanlarda təhlükə hissini gücləndirir, emosional reaksiyaları artırır və tənqidi düşünmə imkanlarını zəiflədir. Nəticədə media istifadəçisi hadisələri rəşional qiymətləndirməkdən daha çox emosional və instinktiv şəkildə qəbul etməyə başlayır. Bu cür metaforalar milli təhlükəsizlik, səfərbərlik və kollektiv müdafiə ideyalarını ön plana çıxararaq alternativ baxışların qəbulunu çətinləşdirir.

Rəqəmsal platformaların alqoritmik xüsusiyyətləri də bu prosesi sürətləndirir. Müharibə metaforaları emosional yükü yüksək olduğundan istifadəçilər tərəfindən daha çox paylaşılır, şərh edilir və nəticədə daha geniş auditoriyaya çatdırılır. Beləliklə, metaforik çərçivələr informasiya axınının formalaşmasında mühüm rol oynayır.

"Siyasi və iqtisadi böhran təbii fəlakətdir" metaforik modeli

Araşdırma nəticələrinə görə ikinci ən geniş yayılmış metaforik model **"Siyasi və iqtisadi böhran təbii fəlakətdir"** modelidir və ümumi nümunələrin **24%-ni** təşkil edir. Bu model xüsusilə iqtisadi tənəzzül, inflyasiya, maliyyə böhranları, enerji problemləri və miqrasiya proseslərinə dair xəbərlərdə geniş istifadə olunur.

Bu metaforik modeldə sosial və iqtisadi hadisələr idarəolunmaz təbiət hadisələrinə bənzədilir. Məsələn:

- **İfadələr:** *"Qaçqın selinin Avropanı basması", "Maliyyə sunamisi", "İnflyasiya dalğası", "Qiymət fırtınası", "İqtisadi zəlzələ", "Valyuta bazarında tufan"* və s.

Belə ifadələr mürəkkəb iqtisadi və siyasi prosesləri daha sadə və emosional şəkildə təqdim etsə də, onların əsl səbəblərinin dərk edilməsini çətinləşdirə bilər. Oxucu hadisəni konkret iqtisadi siyasətin və ya idarəetmə qərarlarının nəticəsi kimi deyil, qarşısızalmaz təbii proses kimi qəbul etməyə başlayır.

Koqnitiv təsir baxımından bu metaforik model məsuliyyətin qavranılmasına birbaşa təsir göstərir. Təbii fəlakətlər insan iradəsindən asılı olmayan hadisələr hesab edildiyindən, bu metafor siyasi liderlərin və qərarverici qurumların məsuliyyət hissini zəiflədə bilər. Böhranın səbəbləri, idarəetmə mexanizmləri və alternativ həll yolları ikinci plana keçir, diqqət isə hadisənin miqyasına və yaratdığı emosional təsirə yönəlir.

Bundan əlavə, bu tip metaforalar cəmiyyətdə qorxu və qeyri-müəyyənlik hissini artıraraq risk qavrayışını dəyişdirir. İnsanlar böhranı idarə edilə bilən sosial proses deyil, qaçılmaz və qarşısızalmaz hadisə kimi qiymətləndirdikləri üçün passiv mövqe tutmağa meyllənirlər. Bu isə ictimai müzakirələrin keyfiyyətinə və vətəndaşların siyasi iştirak səviyyəsinə də təsir göstərə bilər.

Ümumilikdə aparılmış təhlillər göstərir ki, həm **"Siyasət müharibədir"**, həm də **"Siyasi və iqtisadi böhran təbii fəlakətdir"** metaforik modelləri rəqəmsal media diskursunda hadisələrin şərh edilməsində dominant konseptual çərçivələrdir. Bu metaforalar yalnız üslubi vasitə kimi çıxış etmir, eyni zamanda informasiyanın interpretasiyasını istiqamətləndirən, emosional reaksiyaları gücləndirən və ictimai rəyin formalaşmasına təsir göstərən mühüm koqnitiv mexanizmlər kimi fəaliyyət göstərir. Onların sistemli şəkildə öyrənilməsi rəqəmsal kommunikasiya, siyasi diskurs və koqnitiv dilçilik sahələrində aparılan gələcək tədqiqatlar üçün mühüm elmi əhəmiyyət daşıyır.

Müzakirə

Tədqiqatın nəticələri göstərir ki, rəqəmsal media mühitində kontseptual metaforlar sadəcə dil mexanizmi deyil, həm də ictimai şüurun formalaşmasına və informasiyanın qavranılmasına təsir göstərən güclü sosial mühəndislik alətidir. Rəqəmsal kommunikasiya platformalarında istifadə olunan metaforlar hadisələrin yalnız təsvirinə xidmət etmir, eyni zamanda onların müəyyən ideoloji və emosional çərçivə daxilində təqdim edilməsini təmin edir. Bu baxımdan metaforik modellər informasiya məkanında ictimai rəyin istiqamətləndirilməsi, sosial münasibətlərin formalaşdırılması və siyasi proseslərin interpretasiyası baxımından mühüm funksiyalar yerinə yetirir. Əldə edilən nəticələr beynəlxalq koqnitiv dilçilik üzrə aparılmış tədqiqatlarla uyğunluq təşkil edir. Musolff (2021) və Kövecses (2020) qeyd edirlər ki, siyasi metaforlar insan təfəkküründə dərin kontseptual strukturlar yaradır və şüuraltı səviyyədə fəaliyyət göstərərək fərdlərin siyasi qərarlarının, sosial münasibətlərinin və hadisələrə verdikləri qiymətin formalaşmasına təsir göstərir. Lakoff və Johnson tərəfindən irəli sürülən Kontseptual Metafor Nəzəriyyəsinə əsasən, insanlar abstrakt anlayışları konkret təcrübələr vasitəsilə dərk etdiklərinə görə metaforlar yalnız dil hadisəsi deyil, həm də idrak prosesinin əsas komponentlərindən biri hesab edilir. Bu səbəbdən rəqəmsal mediada metaforların intensiv istifadəsi ictimai şüurun istiqamətləndirilməsində mühüm rol oynayır.

Rəqəmsal şəbəkələrin, xüsusilə Twitter, Telegram və digər sosial media platformalarının alqoritmik xüsusiyyətləri emosional və konflikt yönümlü məzmunun daha geniş auditoriyaya çatdırılmasını sürətləndirir. Alqoritmlər istifadəçilərin diqqətini daha çox cəlb edən emosional mətnləri prioritet şəkildə yaydığı üçün "MÜHARİBƏ", "TƏBİİ FƏLAKƏT", "DÜŞMƏN", "QƏLƏBƏ" kimi metaforik modellər informasiya axınında üstün mövqe qazanır. Bu proses istifadəçilərin emosional reaksiyalarını gücləndirməklə yanaşı, müxtəlif sosial qruplar arasında qarşıdurmanın və affektiv qütbləşmənin (affective polarization) dərinləşməsinə səbəb olur. Nəticədə rəqəmsal media yalnız məlumat ötürən platforma deyil, həm də emosional və ideoloji təsir mexanizminə çevrilir.

Tədqiqatın nəticələri onu da göstərir ki, kontseptual metaforların təsir gücü yalnız siyasi xəbərlərlə məhdudlaşmır. İqtisadi, sosial, səhiyyə və beynəlxalq münasibətlərə dair xəbərlərdə də metaforik modellər hadisələrin müəyyən prizma altında təqdim edilməsinə xidmət edir. Məsələn, iqtisadi böhranların "çöküş", "fırtına" və ya "zəlzələ", epidemiya və təbii fəlakətlərin isə "görünməz düşmən" və ya "müharibə" metaforaları ilə təqdim edilməsi oxucunun hadisəni daha emosional qəbul etməsinə şərait yaradır. Beləliklə, metaforik ifadələr informasiyanın məzmunundan daha çox onun interpretasiyasına təsir göstərən diskursiv vasitə funksiyasını yerinə yetirir. Azərbaycan elmi diskursunda da son illərdə bu istiqamətdə aparılan araşdırmaların sayı artmaqdadır. Axundov (2026) və Təzəxanov (2025) rəqəmsal transformasiya şəraitində dilin idarəetmə, manipulyasiya və kommunikativ təsir imkanlarını ön plana çəkdikləri kimi, Əliyeva (2022) və Məmmədov (2023) diskursun interdisiplinar metodlarla öyrənilməsinin müasir linqvistikanın inkişaf istiqamətlərindən biri olduğunu vurğulayırlar. Bu tədqiqatlar göstərir ki, rəqəmsal kommunikasiya mühitində dil yalnız informasiya ötürmə vasitəsi deyil, həm də sosial davranışın və ictimai münasibətlərin tənzimlənməsində iştirak edən mühüm kommunikativ resursdur.

Aparılmış təhlillər göstərir ki, siyasi diskursda kontseptual metaforlar xəbər mətninin strukturunda çərçivələndirmə (framing) funksiyasını yerinə yetirir. Oxucu və ya media istifadəçisi metaforik ifadə ilə qarşılaşarkən, çox vaxt fərqiində olmadan həmin metaforun təqdim etdiyi ideoloji yanaşmanı, qiymətləndirmə modelini və məntiqi nəticəni qəbul etməyə meylli olur. Bu baxımdan metaforlar yalnız üslubi vasitə deyil, informasiyanın seçilməsi, vurğulanması və interpretasiyasını istiqamətləndirən idrak mexanizmi kimi çıxış edir.

Nəticələr onu da deməyə əsas verir ki, süni intellekt texnologiyalarının və avtomatlaşdırılmış məzmun

tövsiyə sistemlərinin geniş tətbiqi şəraitində metaforik diskursun təsiri daha da artır. Alqoritmlər istifadəçi davranışına uyğun məzmun seçdiyi üçün metaforlarla zəngin emosional xəbərlərin təkrar-təkrar qarşıya çıxması müəyyən ideoloji çərçivələrin möhkəmlənməsinə və informasiya "eko-kameraları"nın (echo chambers) formalaşmasına səbəb ola bilər. Bu isə gələcək tədqiqatlarda kontseptual metaforların yalnız lingvistik deyil, həm də rəqəmsal kommunikasiya, media psixologiyası və informasiya təhlükəsizliyi aspektlərindən kompleks şəkildə öyrənilməsinin zəruriliyini göstərir.

Nəticə

Tədqiqat nəticəsində gəlinən əsas elmi nəticələr aşağıdakılardan ibarətdir:

1. Rəqəmsal media nitqində siyasi diskurs kontseptual metaforlar vasitəsilə intensiv şəkildə çərçivələnir. Təhlil olunan korpusda ən çox istifadə olunan mənbə domenləri "Müharibə" (42%) və "Təbii fəlakət"dir (24%).
2. Metaforlar ictimai rəyin formalaşdırılmasında iki əsas funksiyanı icra edir: Emosional səfərbərlik (rəqibə qarşı nifrət və ya dəstək) və məsuliyyətsizləşdirmə (krizisləri obyektiv fəlakət kimi qələmə vermək).
3. Rəqəmsal media məkanında manipulyativ nitq mexanizmlərinə qarşı effektiv mübarizə üçün cəmiyyətdə kritik diskurs savadlılığı və rəqəmsal media savadlılığı formalaşdırılmalıdır.
4. Azərbaycan dilçiliyində koqnitiv-pragmatik diskurs təhlili metodologiyasının genişləndirilməsi və süni intellekt əsaslı korpus dilçiliyi alətləri ilə integrasiyası gələcək tədqiqatlar üçün vacib prioritetdir.

Ədəbiyyat

1. Axundov, Ə. (2026). Rəqəmsal texnologiyaların tədris prosesində tətbiqinin pedaqoji əsasları. *Qədim Diyar Beynəlxalq Elmi Jurnal*, 8(2), 45–49. <https://doi.org/10.36719/2706-6185/56/45-49>
2. Babayev, Ə. M. (2021). Azərbaycan dilçiliyində diskurs təhlilinin nəzəri problemləri. *Bakı Universitetinin Xəbərləri (Humanitar elmlər seriyası)*, (2), 15–24.
3. Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
4. Əliyeva, N. M. (2022). Azərbaycan toponimiyasının fənlərarası tədqiqi: Dilçilik, tarix və coğrafiyanın integrasiyası. *Qədim Diyar Beynəlxalq Elmi Jurnal*, 4(3), 88–94. <https://doi.org/10.36719/2706-6185/2022/4/88-94>
5. Kovecses, Z. (2020). *Extended Conceptual Metaphor Theory*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108859127>
6. Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. University of Chicago Press.
7. Məmmədov, R. H. (2023). Azərbaycanın cənub-şərq bölgəsinin toponimlərində şəkilçilərin morfoloji-struktural inkişafı. *Elmi İş Beynəlxalq Elmi Jurnal*, 17(5), 102–109. <https://doi.org/10.36719/2663-4619/2023/17/102-109>
8. Musolff, A. (2016). *Political Metaphor Analysis: Discourse and Scenarios*. Bloomsbury Academic.
9. Musolff, A. (2021). Hyperbole and metaphor in political discourse. *Language and Cognition*, 13(3), 480–499. <https://doi.org/10.1017/langcog.2021.11>
10. Steen, G. J., Dorst, A. G., Herrmann, J. B., Kaal, A. A., Krennmayr, T., & Pasma, T. (2010). *A Method for Identifying Metaphorical Expressions in Discourse*. John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/vcp.14>
11. Təzəxanov, S. (2025). Təhsil sistemində rəqəmsal transformasiyanın idarəetmə modelləri: Azərbaycan və beynəlxalq təcrübələrin müqayisəli təhlili. *Elmi İş Beynəlxalq Elmi Jurnal*, 19(10), 74–82. <https://doi.org/10.36719/2663-4619/122/74-82>
12. van Dijk, T. A. (2018). Discourse and Knowledge: A Sociocognitive Approach. *Discourse Studies*, 20(1), 121–138. <https://doi.org/10.1177/1461445617743946>